

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 47.

25. Kwietnia 1827.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Lwowa. —

C. K. Rząd Galicyjski, uwolnione miejsca Gubernialnego Konceptysty przez posunięcie Franciszka Hnatek, nadał Praktykantowi Konceptowemu Michałowi Zagórskiemu.

— Z Węgier. —

Gazeta Preszurska z dnia 6. Kwietnia donosi:

W d. 1. t. m. naradzały się Stany na posiedzeniu cyrkularném względem przedmiotu uciążliwości, który dnia następującego na 20tém posiedzeniu Sejmu wzięto pod rozważenie, podczas gdy Izba Magnatów rozpoznawała poselstwo Stanów z d. 31. z. m. względem korelacji.

Posiedzenie 207me odprawione w dniu 3., było naprzód wspólne, na którym, odczytano najpokorniejsze przedstawienie względem załatwienia przedmiotu uciążliwości, i przestano takowe N. Panu w sposobie formalnym. Późem rozłączyły się obiedwie Izby; Stany trudniły się dalej dyskusją w przedmiocie uciążliwości, zaś Izba Magnatów ukończyła swoje postrzeżenia nad powyższem poselstwem stanowém, i przez własne poselstwo przesłała je Stanom, gdzie takowe odczytano i Dyktaturze oddano, a dnia następującego na posiedzeniu cyrkularném wzięto pod rozważenie. (G. W.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

Dziennik New Times pisze: Rzeczpospolita Boliwii, na której czele jest teraz prawie 32 lat mający Jenerał Sucre, co po zwycięstwie pod Ayacucho otrzymał tytuł W. Marszałka Ayacucho, ma przeszło milion mieszkańców. Siła wojskowa Rzeczypospolitej w razie potrzeby podniesioną być może do 12,000. Boliwija ma teraz tylko płytki port na morzu spokojnem, Cobica, gdzie się kilka tylko chat rybactkich znajduje. Port ten odziela rozległą pustynię piaszczystą od Aticama, stolicy prowincyi podobnego nazwiska. Spodziewają się, iż należący teraz do Peru port Arica pozyskany będzie dla Boliwii przez ugodę. Chuquisaca jest stolicą

Rzeczypospolitej, lecz może być na takową wybrane dobrze zbudowane, w żyznej okolicy położone miasto Cochabamba. Boliwija oprócz mieneratów obsługuje także w płody rolnicze, w kilku Départementach ma żyzne okolice, poprzerynane wodami, i wyborną temperaturę. Nawet Indyjanie w skutek ulepszonego porządku w kraju, zdają się mieć zaufanie w białych.

(G. W.)

Wielka Brytania i Irlandya.

Podług wiadomości z Londynu, przybył tamże Król d. 5. w wieczór.

Dnia następującego o trzeciej godzinie z południa w Ministeryum Spraw Zewnętrznych odprawiono Radę gabinetową, która trwała 1 1/2 godziny, i na której znajdowali się: Xiążę Wellington, Hrabia Harrowby, Westmoreland i Bathurst, PP. Peel i Kanning, Kanclerz Izby Skarbowej, Wicehrabia Melville, P. Huskisson, P. Wynn i Lord Bexley.

Na posiedzeniu Izby Niższej w d. 3. Kwietnia wniesiono na powtórne odczytanie bilu, regulującego na przyszłość opłatę od przywozu zboża, i takową po naradzeniu się, które w ogóle mało co nowego stawiało, przyjęto 245 głosami przeciwko 78.

Na posiedzeniu Izby Niższej w d. 6. Kwietnia uważał Sir E. Knatschbull, iżby pożądaną było rzeczą, gdyby Sir T. Lethbridge cofnął wniosek swój uczyniony dnia 3. w celu prośzenia Króla w najpokorniejszym adresie: «Żeby przy otworzeniu nowej administracji wziął na uwagę brak zgody w Gabinetcie, względem różnych dla kraju nader ważnych przedmiotów.» Sir T. Lethbridge odpowiedział, że z zastanowieniem ten punkt rozważał, i cofnąłby istotnie swój wniosek, gdyby go zapewniono, iż są w robocie rozporządzenia; w razie przeciwnym nie może zaniechać swojego zamiaru. P. Kanning rzekł, iż spodziewał się, że to, co przed kilku dniami powiedział, jakoteż przybycie Króla Jmci do Londynu, mogłoby być destytucyjnem, aby zacnego Baroneta zniewoliło do cofnięcia swego wniosku. Czynia rozporządzenia, ale nie doszły jeszcze tak daleko, iżby dobre rady mogły uczynić bezpożytecznymi. Późem Sir T. Lethbridge oświadczył, że nie może cofnąć swojego wniosku. (G. W.)

Francyja.

Król rozporządzeniem swoim z d. 7. Marca upoważnił prawem bezimiennem twarzystwo do założenia kolei żelaznej między St. Etienne i Lugdunem, mianowicie, aby bardziej korzystać można z obfitych kopalni węgla kamiennych w owych okolicach. Towarzystwo odbywa swoje posiedzenia w Paryżu.

Monitor z d. 5. Kwietnia zawiera raport, zdany przez W. Referendarza Izby Parów, Margrabie Semonville, o zamieszeniu na pogrzebie Xięcia de la Rochefoucault. Z tego okazuje się, że według istniejących przepisów w Paryżu, Prefekt Policji powinien mieć dozór nad pogrzebami; do tego należy także w różnym względzie Prefekt Departamentu. Uchwała ostatniego z d. 17. Kwietnia 1810, mówi w artykule 5., że na przyszłość nie mogą być żadne zwłoki niesione, lecz że zaprowadzone być powinny karawanami na ostatni spoczynek.

Według innego wyroku Prefekta Sekwany, w Paryżu (i we wszystkich ludnych gminach), gdzie zwłoki na karawanach odprowadzone bywają, przewóz takowych jest wydzierzawiony i taryfa ustanowiona.

Monitor zawiera urzędowy artykuł o religijnych Kongregacyjach Panien (klasztorów panieńskich) we Francyi. Artykuł tenże przytacza, że już pod dawniejszym Rządem uczuwano potrzebę przywrócenia klasztorów panieńskich, i przywrócenie to wspierał Rząd kilku wyrokami i pieniędzmi. Tak więc w czasie przywrócenia na Tron Burbonów liczono we Francyi przez Rząd ostatecznie uznanych 1533, a 691 tymczasowych Kongregacyj panien klasztornych. Przeto od roku 1802 do 1814, to jest w 12 latach, założono takich Kongregacyj 2224. Od roku 1814 do 1. Stycznia 1825, to jest w 11 latach, dołączono do tych 5 do 600, przeto w ogóle liczą 2800, z których 1553 ostatecznie, zaś blisko 1300 jeszcze nie było upoważnionych.

Liczba przez Zakonnice tych różnych klasztorów w roku 1816 tak w szpitalach, jakoteż w domu pielęgnowanych chorych wynosiła 52,500; w roku 1824 145,500. Liczba ubogich dzieci, bezpłatnie w tych klasztorach naukę pobierających, stanowiła 1816 r. 56,365; zaś w r. 1824 120,600. W przecięciu na każdy obwód, lub ludność 13,500, najwięcej jeden wypadnie klasztor. Z tych 2800 klasztorów tylko we 20 poświęcają się Zakonnice życiu zakonnemu, wreszcie znajdujemy tylko siostry miłosierdzia, lub nauczycielki młodzieży. Z 1300 klasztorów jeszcze ostatecznie nie upoważnionych przed prawem 5 Maja 1825, więcej 200 od tego czasu pra-

wnie potwierdzono, a inne mogą być powoli potwierdzone.

Hrabia Portalis mianowany Zdawcą sprawy Kommissyi Izby Parów upoważnionej do rozpoznania prawa o druku.

W Izbie Deputowanych, w d. 4. Kwietnia zdał Hrabia Vaublanc raport z projektu Margrabi Laboessiere, w imieniu mianowanej do tego Kommissyi, któryto projekt jak wiadomo, ma za cel dodatek do regulaminu Izby, względem niewiernego zdania sprawy Dzienników z posiedzeń, zaczepkę przeciwko pojedynczym Deputowanym i t. d. Kommissyja wnosi na przyjęcie projektu, jednakże w tym sposobie, aby w tej mierze mająca być mianowana Kommissyja, nie miała władzy, lecz tylko prawo uczynienia wniosku. Oto jest projekt przez Kommissyją w tym względzie ułożony: Utworzona będzie Kommissyja, upoważniona do zwracania uwagi Izby w zachodzących przypadkach ku wykonaniu art. 7, 15. i 16. ustawy z dnia 25. Marca 1822. Kommissyja ta składać się będzie z siedmiu Członków, którzy na ogólnem Zgromadzeniu w miesiąc po otwarciu każdego posiedzenia, i na cały czas onegoż trwałości będą mianowani. Na posiadzenie terazniejsze mianowanie takiej Kommissyi nastąpi zaraz po przyjęciu tegoż artykułu. P. Hyde Neuville żądał, aby narady nad tym projektem odłożone zostały, aż po naradach nad budżetem (ponieważ jest jeszcze do rozpoznania prawo lasowe, prawo o przysięgłych, kodeks wojskowy i t. d.), a P. Constant wniósł, aby takowy przedsięwzięty był po dyskusyjach prawa rachunkowego z 1825; atoli uchwalono, aby tym zająć się zaraz po naradach o prawie lasowem. Za wnioskiem P. Laboessiere zapisało się 5 Mówców, mianowicie: czyniący wniosek, i PP. II. Chamans, Rougé, Sallaberry i Castelbajac; przeciwko temuż 29, między tymi PP. Labourdonnaye, Agier, Bourdeau, Gantier, Rojer Collard, B. Constant, Labbey de Pompières, Hyde de Neuville, Beruim de Vaux i t. d.

Oto jest projekt do prawa względem Policji druku, w tej osnowie, jak został przyjęty przez Izbę Deputowanych, a teraz Izbie Parów przedłożony:

R o z d z i a ł I.

O ogłaszaniu pism nieperyjodycznych.

Artykuł 1. Żadne pismo z 20 arkuszy lub mniej złożone, nie będzie mogło być przedawane, ogłaszane, lub rozdawane, jakimkolwiek bądź sposobem, przez pięć dni po jego złożeniu na składzie, przepisaniem w Art. 14. prawa z d. 21. Paźd. 1814 i w Art. 29. prawa z d. 26. Maja r. 1819. W razie przestąpienia, drukarz skazany 20-

stanie na zapłacenie 3,000 fr. kary. Arkusz druku składać się będzie na kaźden format z liczby stronnic przyjętej w handlu księgarskim. Do składu drukowanych arkuszy będą liczone tylko te karty, których układ, justowanie i litery będą zgodne z prawidłami i zwyczajami drukarni.

Art. 2. Rozporządzenie Art. 1. nie stosuje się: Do mów i opinij Członków obu Izb przez ciąg trwania posiedzeń; do ogłoszeń przepisanych od władzy publicznej; do odezów i listów pasterskich, tudzież ogłoszeń konsystorskich; do obron sądowych, ogłaszanych w ciągu sprawy, i podpisanych przez Adwokata umieszczonego na spisie, lub Adwokata patentowanego, albo patrona, któremu wolno stawiać i pisać; do pamiętników towarzystw literackich i uczonych, upoważnionych przez Króla; do dzieł dramatycznych po ich wystawieniu na scenie, jeżeli pismo drukowane będzie zawierało tylko samą sztukę; do Dzienników i pism peryjodycznych wychodzących częściej, jak dwa razy w miesiąc, a które z tego względu powinny wystawić kaucyjną; do pism o projektach do praw przedstawianych Izdom, jeżeli takowe pisma będą ogłaszane w czasie, pomiędzy przedstawieniem tego projektu i ukończeniem względem niego rozpraw; do prostych katalogów, bez uwag do kalendarzy, uwiadomien i afiszów, których ogłoszenie będzie dozwolone przez władzę muni-cypalną; do tematów albo rozpraw na konkursu lub publicznie posiedzenia Wydziałów akademickich, i wydanych z pozwoleniem wymaganem w urzędzeniach i statutach Uniwersytetu królewskiego; do pism ściągających się jedynie do interesów prywatnych i nieprzeznaczonych na sprzedaż.

Art. 3. Będzie podlegał karom oznaczonym w Art. 15. i 16. prawa z d. 21. Paźdz. 1814 r. kaźdy drukarz wyłaczający większą liczbę ekzemplarzy, nad liczbę oznajmioną w deklaracyi, którą winien uczynić stosownie do 14. Art. tegoż prawa, nie rachując zbywających arkuszy znanych w drukarni pod nazwiskiem *zepsutych*.

Art. 4. Kaźde wzięcie i przeniesienie jakiegokolwiek części edycyi za obręby warsztatu drukarni, przed upłynieniem czasu oznaczonego Art. 1. uważane będzie iako zamiar wydania na widok publiczny. Do warsztatów drukarskich liczą się warsztaty zewnętrzne, gdzie arkusze drukowane suszą, glansują, składają i oprawiają. Zamiar ogłoszenia będzie poszukiwany i karany tym samym sposobem, jak dopełnione już przestępstwo przewidziane Art. 1. terażniejszego prawa.

Art. 5. Jakiegokolwiek przestąpienie urzędzeń Art. 2. prawa z d. 21. Paźdz. 1814 r. we wzglę-dzie sprzedaży książek, pociągnie za sobą karę 2,000 fr.

Art. 6. Żaden kramarz, kupiec jarmarczny

lub chodzący z towarem, nie będzie mógł sprzedawać, rozdawać i rozrzucić kaźnej książki ani pisma jakiegokolwiek bądź rodzaju, bez udzielonego na to upoważnienia, pod karę 15 dni więzienia i opłaty 300 fr. Upoważnienie wydawanem będzie w Paryżu przez Dyrektora księgarstwa, a w innych miejscach przez Prefekta Departamentu, w którym mieszka kramarz, kupiec jarmarczny lub chodzący; — będzie ono wydane na imię biorącego; — corocznie potrzebuje być odnowione i może być cofniętém na kaźde zażądanie urzędników Policji poprawczej.

Art. 7. Kary oznaczone Art. 1. i 5. terażniejszego prawa są oddzielne od tych, którym sprawcy ogłoszenia podlegać mogą za inne przestępstwa i zbrodnie, jakieby mogły być popełnione przez toż ogłoszenie.

Art. 8. Rozporządzenia tego Rządu są, bez kaźnej różnicy, zastosowane do wszelkich pism drukowanych, jakimkolwiek kształtem i sposobem.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Szwajcaryja.

Na Radzie Reprezentantów Kantonu Genewy rozpoczęły się w d. 19. Marca dyskusyje nad prawem dotyczącém się wolności druku. Przeciwnko obrońcom wolności druku jest tą razą najznakomitszy najszanowniejszy i Wydział z 15 Członków, który przełożył projekt do prawa mający być rozpoznany. Z jednej strony są pierwsi publicyści i prawnicy (PP. Damont, Vellot, Rossi i t. d.), z drugiej strony, politycy, będący na Sejmie Związku Zastępcami swoich Kantonów (PP. Schmidtmejer, Girod i t. d.) i jeszcze inni, wiekiem, światłem, jeniuszem i sławą znakomici Członkowie (dawny Syndyk P. Micheli, Professor Candelle i t. d.)

Na posiedzeniu potrójnej Rady Kantonu Schwyz w d. 22. Marca, ratyfikowaną została jednomyślnie kapitulacyja wojskowa, zawarta z Xięciem Calvello o półbatalijonu ludzi do służby neapolitańskiej.

(D.A.)

Turcycja.

Dostrzegacz Austryjacki z d. 15. i 16. b. m. umieścił pod artykułem: »Z Konstantynopola d. 26. Marca«, co następuje:

Reis Efendi (Minister Spraw Zewnętrznych) Seida Efendi, na ponowioną prośbę swoje, że przez słabość zdrowia nie czuje się być zdolnym do zawiadywania sprawami, otrzymał uwolnienie od obowiązków tego urzędu, który od Grudnia 1823 piastował. Wszyscy, co go bliżej znają, lub z nim stosunki mieli, oddają sprawiedliwość jego talentom, rzetelności, umiarkowaniu,

jakoteż przyjemnemu sposobowi w obcowaniu. Że Minister ten, chociaż usunął się od obowiązków, nie popadł w niełaszkę W. Sultana, największym będzie tego dowodem, iż odtąd w pałacu swoim od wszystkich Magnatów odbiera wizyty.

Posadę Reis Efendego oddano tegoż samego poranku dotychczasowemu Begligdszi Efendi (Dyrektorowi Kancelaryi Dywanu) Mohamedowi Seid Pertew Efendemu, który już od lat kilku w ważnych sprawach Wydziału Spraw Zewnętrznych był używany. Na miejsce Begligdszego Efendego posunięty został dotychczasowy Ameddshi Efendi (Sekretarz Gabinetu Reis Efendego) Mehmed Akif Efendi a najstarszy urzędnik Kancelaryi Dywanu, Salih Efendi, na miejsce Ameddshi Efendego.

Oprócz osadzenia niektórych ważniejszych urzędów Państwa, zastępują jeszcze na wzmiankę mianowania: Ahmada Efendego, Chasidenara (Podskarbiego) byłego W. Admirała Paszą dwutulnym, w którymto charakterze pozostanie przy boku Chosrew Paszy (jak wiadomo naczelnego Wódza korpusu obserwacyjnego na brzegu Azyjatyckim morza ciasnego), i Emin Beja na Wielkorządcę Dsziddy.

Roboty w arsenale ciągle idą z wielkim pośpiechem. Okręty wojenne w liczbie dwudziestu różnej wielkości, opuściły już port, i stanęły na kotwicy na morzu ciasnym na przeciwko Beszyktasz. W ciągu trzech tygodni flota o 30 żaglach ma być gotową do wypłynienia, której dowództwo mieć będą: mianowany onęjże Seraskierem Patrona Beg (Wice-Admirał) Mohammed Tahir i Riala Beg trzeci Admirał floty.

Wojska regularne, tak w prowincjach Europejskich, jakoteż Azyjatyckich, śpiesznie się urządzają; w Adryjanopolu stoi 3,000, a w Brusie 6,000 ludzi, w broni ćwiczonych i w gotowości do wyruszenia. Ztąd wyszło w d. 18. t. m. prawie 6,000 ludzi tego wojska do głównej kwatery w Larissie; przed onego pochodem odprawili z niem obroty wojenne W. Sultana, W. Węzry i Ministrowie W. Porty, częścią przy maszerowaniu przed Eski Serajem (dawnym Serajem) częścią przed Daud Paszą, przed bramami miasta. Wojsko to, któremu dodano potrzebną artyleriją i oddział jazdy, jest więcej, niżeli dotąd zdarzyło się w wojsku Tureckim na sposób Europejski organizowane i uzbrojone; za niem idzie własna onegoż kassa dla regularnego onemuz wypłacania żołdu; sędziowie i władze miejscowe po drodze, którą pójdzie, odebrali rozkazy mieć w gotowości dla niego potrzebną żywność, która będzie w go-

towiznie płacona; każdy pułk ma nadlekarza z płacą miesięczną 1,000, i potrzebnych podlekarzy z 400 piastrow; zakupiono także lekarstwa i chirurgiczne narzędzia i takowe postane będą za wojskiem.

Że te nowe po części bardzo kosztowe urządzenia, zniewolą Rząd pomysłić o powiększeniu dochodów dla pokrycia tych wydatków, trzeba było przewidzieć. I powoli zjawily się nowe podatki dotąd w Turcyi nie znane. Tak każda bada kupca, domy, chany i składy uiszczają muszą dzienną w miarę ich położenia i wielkości wyznaczoną opłatę, każdy Kaikdszi, czyli sternik cztery para, każdy Arabadszi, czyli furman od każdego wozu do najęcia trzy para. Podatek pogłównego podwyższony ma być dla najwyższej klasy na 36 piastrow, dla średniej na 24, a dla najniższej na 12 piastrow. Inne przepisy tyczą się spisu Greków, Ormian i Żydów, nie dla tego, aby ich do służby wojskowej pociągnąć, lecz, aby nad ich postępowaniem, zatrudnieniem i uiszczaniem podatków lepiej czuwać można. — Równie podwyższone będą należności cła od wielu płodów kraju Tureckiego, n. p. od surowego jedwabiu, o dwa razy tyle, od innych artykułów w mniejszym stosunku.

Te nowe urządzenia, jakoteż przysposobienia do tegorocznej kampanii przeciwko powstańcom zwróciły najwięcej uwagę publiczności ożywionęj życzeniem, położyc koniec zamieszkom i niespokojności, od tylu lat w krajach powstańców panującym — życzeniem tём przyjęci są wszyscy przyjaciele ludzkości, Poselstwa Mocarstw Europejskich, których nieustanne usiłowanie zmierzające do przywrócenia i utrzymania pokoju w Europie, ciągle u W. Porty jest popierane.

Ostatnie wiadomości nadeszłe z okolic Aten sięgają do d. 9. Marca. Karaiskaki, zadawszy Omerowi Paszy pod Distomo znaczną klęskę, lecz nie mogąc mu przeszkodzić, aby ze szczątkami wojsk swoich nie przerznął się przez Daulia do Talandi, stanął w tymże dniu w Eleusis. Grecy i Filhelenowie, którzy w pierwszych dnjach Lutego w Piraeus wylądowali, zajmowali ciągle ten port i Phalerus, i sądzono, że łącznie z Karaiskakim doświadczać jeszcze będą dania odsieczki zamkowi Ateńskiemu, w którym Fabvier dowodził. Najnowsze Numera powszechnęj Gazety Greckiej do d. 10. Marca n. st. zawierają obszernie podania o ostatnich wypadkach wojennych w Atyce i Liwadyi, z których, jeżeli zwyczajną przesadę w doniesieniach takiego rodzaju oddzielimy, okazuje się dość dokładnie właściwy stan rzeczy w otych okolicach.